

ÎNCHEIERE

05 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursurilor depuse de concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber,

în cauza de contencios administrativ intentată la acțiunea Comisiei Electorale Centrale împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, terți Partidul Politic „Șor”, Marina Tauber, Inspectoratul de Poliție Bălți, Nicolai Grigorișin și Arina Spătaru cu privire la obligarea emiterii actului administrativ,

împotriva deciziei din 05 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, prin care s-au respins apelurile depuse de Comisia Electorală Centrală, Nicolai Grigorișin, Arina Spătaru, concurentul electoral – Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021,

constată:

La 02 decembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a depus acțiune în contencios administrativ împotriva Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2, terți concurentul electoral Partidul Politic „Șor”, candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, Inspectoratul de Poliție Bălți, Nicolae Grigorișin și Arina Spătaru cu privire la obligarea Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 de a emite hotărârea privind anularea înregistrării concurentului electoral al Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, candidat pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021 și turul doi din 05 decembrie 2021.

În motivarea acțiunii a invocat că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 188 din 01 decembrie 2021 „cu privire la controlul reflectării veniturilor și cheltuielilor concurentului electoral Partidul Politic „Șor” în campania electorală aferentă alegerilor locale noi, pentru perioada de până la 30 noiembrie 2021”:

1) s-a luat act de sesizările privind finanțarea campaniei electorale a Partidului Politic „Șor” în cadrul alegerilor locale noi pentru funcția de primar al municipiului Bălți din data de 21 noiembrie 2021;

2) s-a constatat folosirea de către concurentul electoral Marina Tauber, desemnat de Partidul Politic „Șor”, a fondurilor financiare și materiale nedecarate la alegerile locale noi în circumscripția electorală municipală Bălți nr. 2 de cel puțin 34 260 de lei, iar în consecință depășirea plafonului maxim stabilit cu cel puțin 9 514,80 de lei;

3) s-a solicitat Judecătoriei Bălți anularea înregistrării concurentului electoral Marina Tauber, desemnat de Partidul Politic „Șor” la funcția de primar al municipiului Bălți și s-a transmis instanței materialele ce au stat la baza adoptării prezentei hotărâri.

Comisia Electorală Centrală a notat că în baza rapoartelor privind finanțarea campaniilor electorale, informațiilor disponibile în spațiul public, informațiilor prezentate de autoritățile publice, sesizărilor și plângerilor depuse, membrii grupului de lucru au inițiat documentarea modalității de reflectare a veniturilor și cheltuielilor concurentului electoral Partidul Politic „Șor” în campania electorală aferentă alegerilor locale noi, pentru perioada de până la 30 noiembrie 2021.

Astfel, Comisia Electorală Centrală a atras atenția asupra faptului că Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți, prin adresele nr. 2/193, nr.2/194 și nr. 2/195, înregistrate la Comisia Electorală Centrală sub nr. CEC-7/944, nr. CEC-7/945 din 29 noiembrie 2021 și nr. CEC-7/965 din 30 noiembrie 2021 a remis spre examinare după competență două sesizări, una a Inspectoratului de Poliție Bălți și alta semnată de Arina Spătaru, precum și plângerea candidatului independent Nicolai Grigorișin.

Sesizările date și plângerea au ca obiect încălcarea prevederilor legale aferente finanțării campaniei electorale de către candidatul Partidului Politic „Șor” la funcția de primar al municipiului Bălți în cadrul alegerilor locale noi din data de 21 noiembrie 2021, Marina Tauber.

Candidatul independent Nicolai Grigorișin a depus o sesizare cu un conținut similar și la Comisia Electorală Centrală, care a fost înregistrată sub nr. CEC-7/946 din 29 noiembrie 2021.

La 01 decembrie 2021, candidatul independent Nicolai Grigorișin a mai depus la Comisia Electorală Centrală o plângere cu același obiect și subiect, care a fost înregistrată sub nr. CEC-7/969, precum și două suplimente la această înregistrare sub nr. CEC-7/979 și nr. CEC-7/981, adresate inclusiv Procuraturii Generale, Centrului Național Anticorupție și Inspectoratului de Poliție Bălți.

Inspectoratul de Poliție Bălți în sesizare a relevat că în conformitate cu pct. 1 din hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr.70 din 19 octombrie 2021, Ministerul Afacerilor Interne în procesul de acordare a suportului organelor electorale în vederea verificării corectitudinii finanțării campaniei electorale, a verificat materialul de control, înregistrat sub nr. 20210415462 din 27 noiembrie 2021 în Registrul nr. 2 de evidență a altor informații cu privire la infracțiuni și incidente, iar în urma verificării a constatat că în perioada 25 octombrie – 21 noiembrie 2021, agentul economic SRL „Credem-Eco” a prestat servicii de alimentație (catering) pentru voluntarii, simpatizanții și membrii Partidului Politic „Șor”, cazați în tabăra de odihnă din municipiul Bălți SRL „Dumbrava Albă-Camping”, care au desfășurat activități de agitație electorală în această perioadă în susținerea candidatului la funcția de primar al municipiului Bălți din partea

Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021.

În procesul prestării serviciilor de catering, SRL „Credem-Eco” zilnic efectua livrări de produse alimentare (bucate gătite), conform meniului prestabilit, către tabăra SRL „Dumbrava Albă-Camping” pentru 70 de persoane.

Din datele acumulate, precum și din declarațiile directorului SRL „Credem-Eco” și ale administratorului departamentului catering rezultă că achitarea se efectua în numerar de către un activist al Partidului Politic „Șor”. Sumele achitate de reprezentanții Partidului Politic „Șor”, conform meniului comandat și duplicatelor bonurilor fiscale eliberate în perioada 25 octombrie – 21 noiembrie 2021 de către SRL „Credem-Eco” pentru serviciile prestate sunt în mărime de 152 mii lei.

Inspectoratul de Poliție Bălți a menționat că rapoartele financiare ale concurentului electoral Partidul Politic „Șor” pentru perioada de până la 26 noiembrie 2021 (înregistrate la Comisia Electorală Centrală sub nr. 04/41 din 29 octombrie 2021; nr. 04/64 din 05 noiembrie 2021; nr. 04/102 din 12 noiembrie 2021; nr. 04/153 din 19 noiembrie 2021; nr. 04/176 din 26 noiembrie 2021) nu conțin date care ar reflecta prestarea de către agentul economic SRL „Credem-Eco” a serviciilor de alimentație (catering) pentru concurentul electoral numit sau cheltuieli efectuate de Partidul Politic „Șor” și candidatul său Marina Tauber în mărime de 152 mii lei pentru alimentație.

Inspectoratul de Poliție Bălți a constatat existența unei bănuieli rezonabile de utilizare de către candidatul Marina Tauber a unor fonduri financiare nedeclarate în mărime de 152 mii lei. Prin adunarea acestei sume la cheltuielile deja contabilizate și prezentate Comisiei Electorale Centrale rezultă o sumă ce depășește plafonul mijloacelor financiare ce pot fi utilizate pentru circumscripția electorală municipală Bălți, acesta fiind în mărime de 759 289,20 de lei, conform hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 28 din 04 octombrie 2021. Aceste fapte cad sub incidența sancțiunilor prevăzute de art. 75 din Codul electoral, art. 48 din Codul contravențional și art. 181² din Codul penal.

Comisia Electorală Centrală a remarcat că sesizările formulate de Arina Spătaru și de candidatul independent Nicolai Grigorișin se referă la același subiect – Partidul Politic „Șor” și au același obiect – tabăra „Dumbrava Albă-Camping”.

Totodată, Nicolai Grigorișin a mai invocat presupuse fapte referitoare la costul real al publicității electorale plasate de Partidul Politic „Șor” pe rețelele de socializare și la televiziune în campania electorală a alegerilor locale noi din 21 noiembrie 2021, care în opinia sa ar constitui 600-800 mii lei, însă fără a prezenta careva dovezi concludente în acest sens.

De asemenea, candidatul independent a considerat că Partidul Politic „Șor” a implicat în campania sa electorală cetățeni ai altui stat, cum ar fi managerul de campanie Bogdan Stolichnyi, cetățean al Ucrainei, a efectuat agitație electorală în ziua alegerilor, a închiriat apartamente pentru susținătorii săi, precum și nu a reflectat prețul real al cheltuielilor pentru materialele publicitare.

La aspectul dat, Comisia Electorală Centrală a relevat că nu s-a pronunțat asupra veridicității datelor invocate de domnul Nicolai Grigorișin privind costul efectiv al publicității electorale în rețeaua de internet și televiziune, deoarece acestea poartă un caracter declarativ, iar rapoartele privind finanțarea campaniei electorale depuse de Partidul Politic „Șor” reflectă cheltuieli la acest capitol,

precum și nu s-au administrat probe pertinente care ar demonstra închirierea apartamentelor pentru susținătorii partidului și implicarea cetățenilor străini în campania electorală.

Respectiv, Comisia Electorală Centrală s-a limitat la aprecierea compatibilității organizării acțiunilor de ordin electoral de către Partidul Politic „Șor” la tabăra „Dumbrava Albă-Camping” cu normele ce țin de domeniul electoral.

Comisia Electorală Centrală a remarcat că candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, nu a recunoscut încălcările imputate și le-a apreciat drept neîntemeiate, lipsite de suport factologic și juridic, solicitând respingerea sesizărilor și plângerilor nr. CEC-7/944, nr. CEC-7/945 și nr. CEC-7/946 din 29 noiembrie 2021.

Prin referința depusă la 30 noiembrie 2021, înregistrată sub nr. CEC- 7/967 și suplimentul din 01 decembrie 2021 înregistrat sub nr. CEC-7/984, Marina Tauber a explicat că chestiunea privind locațiunea încăperilor (cazare) în perioada campaniei electorale pentru turul I al alegerilor locale noi din 21 noiembrie 2021 a fost deja dezbătut la ședința Comisiei Electorale Centrale din data de 20 noiembrie 2021.

La acest capitol de cheltuieli au fost prezentate toate documentele confirmative și dovada reflectării sumei de 61 500 de lei în rapoartele financiare ale concurentului electoral Partidul Politic „Șor”.

Totodată, a notat că toate cheltuielile pentru publicitate pe rețelele de socializare și la televiziune au fost efectuate din contul bancar cu mențiunea „Fond electoral”, în conformitate cu legislația Republicii Moldova, în baza contractelor și planurilor media, fiind reflectate în rapoartele financiare depuse la Comisia Electorală Centrală pentru campania electorală aferentă turului I al alegerilor locale noi din 21 noiembrie 2021.

Sucsesiv, Marina Tauber a apreciat ca fiind neîntemeiate constatările Inspectoratului de Poliție Bălți ce țin de cheltuielile pentru produsele alimentare (bucate gătitе), deoarece sunt lipsite de dovezi și se bazează doar pe presupuneri.

Candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, a menționat că nu a avut și nici nu putea să aibă cheltuieli legate de nevoi personale, cu excepția celor de strictă necesitate, cum ar fi hrană, apă, îmbrăcăminte, toaletă, deoarece ele nu au vreo legătură cu campania electorală, iar Inspectoratul de Poliție Bălți nu a prezentat nicio dovadă care să demonstreze faptul că ar fi existat relații financiare între concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și agentul economic SRL „Credem-Eco”.

Mai mult ca atât, la 30 noiembrie 2021, avocatul și reprezentantul cu drept de vot consultativ al concurentului electoral, Vadim Banaru, s-a adresat către SRL „Credem-Eco” cu solicitarea de a confirma sau infirma informația privind relațiile financiare cu Partidul Politic „Șor”, invocate în sesizarea Inspectoratului de Poliție Bălți cu nr. 34/2329762 din 29 noiembrie 2021, însă agentul economic a refuzat să ofere un răspuns oficial pe suport de hârtie, dar verbal a declarat că nu a avut relații economice cu Partidul Politic „Șor”.

Candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, a considerat că materialele prezentate de Inspectoratul de Poliție a municipiului Bălți nu pot fi calificate ca probe, or, între acestea și obiectul sesizărilor și plângerii lipsește legătura de cauzalitate, afirmând că între Partidul Politic „Șor” și agentul economic SRL „Credem-Eco”

nu există raporturi juridice de subordonare. Pentru a proba existența „mijloacelor bănești utilizate și nereflectate”, care ar aparține Partidului Politic „Șor”, urmează cel puțin a fi prezentate acte contabile, contracte sau alte documente ce conțin probe pertinente. La caz, însă, asemenea înscrisuri nu pot și nici nu puteau fi prezentate, deoarece nu există.

Astfel, Comisia Electorală Centrală a menționat că, în urma analizei materialelor speței, a constatat că în conformitate cu hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 169 din 20 noiembrie 2021 „Cu privire la controlul reflectării veniturilor și cheltuielilor concurentului electoral Partidul Politic „Șor” în campania electorală pentru alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021, pentru perioada de până la 19 noiembrie 2021” s-a stabilit inclusiv faptul că în lista „Donații în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii” a Partidului Politic „Șor” pentru circumscripția electorală municipală Bălți nr. 2 din raportul privind finanțarea campaniei electorale, prezentat pentru perioada 30 octombrie – 05 noiembrie 2021, sunt reflectate servicii de locațiune a încăperilor (cazare pentru 20-40 de persoane) la agentul economic SRL „Dumbrava Albă-Camping”, prestate de Xxx, în valoare de 30 000 de lei, în baza actului nr. 14 VF din 30 noiembrie 2021.

Conform răspunsului formulat de Partidul Politic „Șor” din 19 noiembrie 2021, de serviciile de cazare la SRL „Dumbrava Albă-Camping” au beneficiat voluntarii, simpatizanții și membrii de partid care au venit să o susțină pe Marina Tauber, candidatul din partea partidului pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021. La acest răspuns a fost anexată copia contractului de donație nr. 14VF din 30 octombrie 2021 a serviciilor de locațiune a încăperilor pentru 20 de persoane.

Comisia Electorală Centrală a decelat că prin pct.4 din hotărârea sa nr. 169 din 20 noiembrie 2021, concurentului electoral Partidul Politic „Șor” i-a fost aplicată sancțiunea sub formă de avertisment pentru neraportarea donației materiale sub formă de locațiune a spațiilor publicitare în valoare de 9 049 de lei.

Având în vedere că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 169/2021 a căpătat irevocabilitatea în baza încheierii din 29 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3ra-1245/21), constatările expuse în ea au puterea lucrului judecat și nu necesită a fi dovedite din nou. De aici rezultă cu certitudine faptul că la SRL „Dumbrava Albă-Camping” a fost organizată cazarea voluntarilor, simpatizanților și membrilor de partid, care au venit să susțină candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021.

Potrivit art. 41 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, plafonul general pe țară al mijloacelor financiare ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral constituie 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit de către Comisie cu numărul de alegători din circumscripția respectivă, iar coeficientul se calculează prin împărțirea plafonului general al mijloacelor financiare pe țară la numărul total de alegători din țară.

Conform art. 1 alin. (1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020, cu modificările ulterioare, veniturile la bugetul de stat pentru anul 2021 au fost aprobate în sumă de 4141 400,0 mii de lei.

Astfel, plafonul general pe țară în mărime de 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv constituie 20 707,70 mii lei.

Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat plafonul general pe țară împărțit la numărul de alegători din țară care constituie 2 782 938 de alegători, coeficientul stabilit fiind de 7,44 de lei.

Deci, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 28 din 04 octombrie 2021 „cu privire la stabilirea plafonului general al mijloacelor financiare ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral la alegerile locale noi din data de 21 noiembrie 2021”, s-a stabilit pentru circumscripția electorală municipală Bălți un cuantum în mărime de 759 289,20 de lei (7,44 de lei x 102 055 de alegători).

Comisia Electorală Centrală a invocat că potrivit copiilor bonurilor de casă, prezentate Inspectoratului de Poliție Bălți de către agentul economic SRL „Credem-Eco”, precum și explicațiilor directorului și administratorului departamentului catering al acestui agent economic, ultimul a livrat în interesele Partidului Politic „Șor” la stațiunea SRL „Dumbrava Albă-Camping”, unde au fost cazați voluntarii, simpatizanții și membrii de partid ce susțineau candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021, bucate în sumă de 152 725 de lei, cu o marjă de eroare de maxim 2 000 de lei. La acestea s-a anexat și extrasul privind înregistrările zilnice ale comenzilor la tabăra de vară „Dumbrava Albă” în perioada 25 octombrie – 21 noiembrie 2021.

Comisia Electorală Centrală a învederat că în baza sesizării Inspectoratului de Poliție Bălți, materialelor anexate și declarațiilor martorilor din ședința Comisiei s-a atestat cu certitudine că plata pentru alimentația zilnică a voluntarilor, simpatizanților și membrilor de partid a fost efectuată de xxx, care deține numerele de telefon xxx și xxx.

În primul raport financiar, depus de concurentul electoral, xxx este indicată ca donator, care totodată activează ca referent la Partidul Politic „Șor”, iar la alegerile parlamentare anticipate din 11 iulie 2021 a figurat pe locul xx în lista candidaților Partidului Politic „Șor”.

Potrivit Regulamentului cu privire la delegarea salariaților entităților din Republica Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.10 din 05 ianuarie 2012, prevederile acestuia se aplică tuturor persoanelor fizice și juridice, atât de drept public, cât și de drept privat, care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiilor necomerciale, inclusiv instituțiilor publice (denumite în continuare entități), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.

La fel, conform Regulamentului, diurna este o indemnizație zilnică, în monedă națională sau în valută străină, acordată în scopul compensării cheltuielilor suportate suplimentar de salariat în timpul delegării, pentru hrană, diferite servicii, inclusiv costul transportului pe teritoriul localității în care a fost delegat și alte cheltuieli.

Conform anexei nr. 2 la Regulament, diurna pentru municipiul Bălți este stabilită în mărime de 120 de lei.

Din conținutul documentelor prezentate Comisiei Electorale Centrale, cu referire la contractul de donație a serviciilor de locațiune din partea lui Xxx, se atestă contractarea de către ultimul a serviciilor de cazare de la ÎI „Motruc Vasile”, iar potrivit contractului capacitatea maximă de cazare este de 20 de camere.

La fel, Comisia Electorală Centrală a subliniat că Partidul Politic „Șor” a refuzat să prezinte informația solicitată de Comisie cu privire la numărul persoanelor cazate la SRL „Dumbrava Albă-Camping”, comunicând că simpatizanții, voluntarii și membrii de partid au fost cazați câte 3-5 persoane în cameră.

Așa, ținând cont de faptul că numărul cert de persoane cazate nu este stabilit, dar pornind de la numărul de camere contractate și în ipoteza cazării doar a unei persoane per cameră, Comisia Electorală Centrală a identificat 20 de persoane cazate per zi minim.

În continuare, raportând sumele reflectate în înregistrările comenzilor livrate la tabără, care au prezentate de către SRL „Credem-Eco”, pentru 20 de persoane în perioada 31 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021 inclusiv, perioadă conform contractului de cazare la SRL „Dumbrava Albă-Camping”, Comisia Electorală Centrală a constatat suma de 34 260 de lei cheltuieli de protocol (de alimentație) nedeclarate, dar folosite în campania electorală pentru perioada 30 octombrie – 20 noiembrie 2021.

Prin urmare, Comisia Electorală Centrală a conchis că Partidul Politic „Șor” urmează să prezinte rapoartele corectate pentru situația din 5, 12 și 19 noiembrie, prin includerea sumei de 34 260 de lei cheltuieli de protocol.

Conform extrasului prezentat de bancă, la situația din 01 decembrie 2021, Partidul Politic „Șor” a cheltuit suma de 734 544 de lei iar, pornind de la suma nedeclarată, dar utilizată în campania electorală în mărime de 34 260 de lei, Comisia Electorală Centrală a constatat depășirea plafonului stabilit cu 9 514,80 de lei.

Mai mult ca atât, faptul cazării simpatizanților săi în vederea susținerii la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021 pentru funcția de primar al municipiului Bălți nu a fost negat nici de candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber.

De asemenea, în susținerea poziției sale, Comisia Electorală Centrală a observat jurisprudență relevantă în cauze similare, și anume:

- prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 435 din 20 octombrie 2016 „cu privire la contestația nr. CEC-10/27 din 19 octombrie 2016 depusă de candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Silvia Radu” s-a stabilit utilizarea cardului de reduceri al magazinului social (încălcare de ordin financiar) în folosul Partidului Politic „Șor”. În acest caz a fost inițiată procedura de anulare a înregistrării candidatului Partidului Politic „Șor” la funcția de Președinte al Republicii Moldova, Inna Popenco și care a fost admisă prin hotărâri irevocabile ale instanțelor judecătorești;

- prin încheierea din 16 mai 2018 a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3ra-746/18) a fost declarat inadmisibil recursul Partidului Politic „Șor”, iar în consecință a fost menținută în vigoare hotărârea de anulare a înregistrării Reghinei Apostolova, candidat la funcția de primar general al municipiului Chișinău la alegerile locale noi din 20 mai 2018 din partea Partidului Politic „Șor”, pe motivul încălcării prevederilor aferente finanțării campaniei electorale;

- prin decizia din 13 martie 2020 a Curții Supreme de Justiție (dosarul nr. 3ra-526/20) s-a anulat înregistrarea lui Vitalie Balinschi, candidatul din partea Partidului Politic „Șor” la funcția de deputat pentru circumscripția electorală uninominală municipală Hâncești nr. 38, în legătură cu încălcarea prevederilor de reflectare a cheltuielilor financiare.

În această consecvență, Comisia Electorală Centrală a constatat un comportament continuu al Partidului Politic „Șor” de încălcare a disciplinei financiare în proporții ce duc la aplicarea celei mai aspre sancțiuni – anularea înregistrării.

Reclamanta a opinat că scopul sancțiunii solicitate în prezenta speță este unul legitim, iar măsura de anulare a înregistrării concurentului electoral în esență este autorizată de legislația în vigoare, or, art. 75 alin. (2) lit. e) din Codul electoral prevede expres sancțiunea anulării înregistrării concurentului electoral pentru încălcarea legislației electorale, în special folosirea de către concurentul electoral a fondurilor financiare și materiale nedeclarate precum și depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral.

Ținând cont de practica judiciară, abaterea financiară sub aspectul volumului, pe de o parte, și al caracterului acesteia, pe de altă parte, luând în considerare și sancțiunea incontestabilă sub formă de avertisment pentru încălcarea de același ordin financiar, precum și un comportament continuu vicios de finanțare a candidaților, Comisia Electorală Centrală a considerat că la caz se atestă rezonabilitatea și proporționalitatea aplicării sancțiunii sub formă de anulare a înregistrării în vederea obținerii unui scop legitim de respectare a prevederilor legale, eliminare a descurajării contracandidaților și legitimizare a puterii.

În drept, pretențiile a fost întemeiate pe dispozițiile art. 22, art. 41, art. 75 alin. (2) lit. e), alin. (5) lit. a) și alin. (6) din Codul electoral, art. 2 alin. (2), art. 163 lit. c), art. 205 alin. (2) lit. c), art. 206 alin. (1) lit. b) și art. 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ.

Reclamanta Comisia Electorală Centrală a solicitat prin cererea de chemare în judecată obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale municipale Bălți nr. 2 să emită o hotărâre cu privire la anularea înregistrării concurentului electoral din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, candidat pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021 și turul doi al acestora din 05 decembrie 2021.

Prin încheierea din 03 decembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central, s-a respins cererea reprezentanților Marinei Tauber, avocaților Aureliu Colenco și Denis Calaida, cu privire la declararea inadmisibilității acțiunii.

Prin hotărârea din 04 decembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central, s-a admis acțiunea depusă de Comisia Electorală Centrală, s-a obligat Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale Bălți nr. 2 să emită hotărâre cu privire la anularea înregistrării concurentului electoral Partidul Politic „Șor” Marina Tauber, candidat pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021 și turul doi din 05 decembrie 2021.

La 04 decembrie 2021, ora 12.48, terțul Nicolae Grigorișin a depus la Judecătoria Bălți, sediul central, apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021, solicitând casarea parțială a hotărârii atacate și emiterea unei noi decizii.

La 04 decembrie 2021, ora 14.45, Comisia Electorală Centrală a depus prin poștă electronică la Judecătoria Bălți, sediul central, apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021, solicitând casarea parțială a dispozitivului hotărârii și emiterea unei noi hotărâri prin care hotărârea să devină definitivă și executorie în conformitate cu art. 73 alin. (1) și (2), art. 74 alin. (5) din Codul electoral.

La 04 decembrie 2021, ora 15.37, reprezentantul lui Nicolai Grigorișin, avocatul Nicolai Cornieț, a depus apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021,

solicitând casarea parțială a hotărârii atacate și emiterea unei noi decizii, precum și examinarea cauzei în lipsa sa.

La 04 decembrie 2021, ora 16.50, reprezentantul cu drept de vot consultativ al terților Partidul Politic „Șor” și Marina Tauber, Vadim Banaru, a depus la Judecătoria Bălți, sediul central, apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021, solicitând casarea integrală a hotărârii atacate și emiterea unei decizii noi, prin care să fie respinsă integral acțiunea în contencios administrativ depusă de către Comisia Electorală Centrală.

La 04 decembrie 2021, ora 16.52, candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, a depus prin poștă electronică la Judecătoria Bălți, sediul central, apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021, solicitând casarea integrală a hotărârii atacate și emiterea unei decizii noi, prin care să fie integral respinsă acțiunea în contencios administrativ depusă de Comisia Electorală Centrală

La 04 decembrie 2021, ora 16.54, terțul Spătaru Arina a depus la Curtea de Apel Bălți, prin intermediul poștei electronice, apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021, solicitând casarea parțială a dispozitivului hotărârii atacate și emiterea unei noi hotărâri definitive și executorii în conformitate cu art. 74 alin. (5) din Codul electoral, prin care să se dispună obligarea Comisiei Electorale Centrale să emită o hotărâre cu privire la anularea alegerilor locale noi pentru funcția de primar al mun. Bălți din 21 noiembrie 2021.

La 04 decembrie 2021, ora 17.02, candidatul la funcția de primar al municipiului Bălți din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber și reprezentanții acesteia, avocații Aureliu Colenco și Denis Calaida, au depus apel împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central, solicitând casarea integrală a hotărârii atacate și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă integral acțiunea în contencios administrativ înaintată de către Comisia Electorală Centrală.

Instanța de recurs constată că la demararea căii de atac în ordine de apel, apelanții au respectat modul și termenul de atac instituit la art. 74 alin. (6) din Codul electoral.

Prin decizia din 05 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți s-au respins apelurile depuse de Comisia Electorală Centrală, Nicolai Grigorișin, Arina Spătaru, concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, împotriva hotărârii din 04 decembrie 2021 și încheierii din 03 decembrie 2021 ale Judecătoriei Bălți, sediul central,

În consolidarea soluțiilor, prima instanță și instanța de apel au reținut prevederile art. 41 alin. (4) și (10) din Codul electoral și au remarcat că anterior hotărârii contestate, Comisia Electorală Centrală a emis la 20 noiembrie 2021 hotărârea nr. 169, prin care a constatat că în lista „Donații în mărfuri, obiecte, lucrări sau servicii” pentru circumscripția electorală municipală Bălți nr. 2 din raportul privind finanțarea campaniei electorale prezentat de Partidul Politic „Șor” pentru perioada 30 octombrie – 05 noiembrie 2021 sunt reflectate servicii de locațiune a încăperilor (cazare) prestate de Xxx, în valoare de 30 000 de lei, în baza actului nr. 14 VF din 30 noiembrie 2021.

Dispozitivul hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 169 din 20 noiembrie 2021 obligă concurentul electoral – Partidul Politic „Șor” să prezinte, în termen

de 24 de ore, până la 21 noiembrie 2021, ora 17.00, raportul privind finanțarea campaniei electorale pentru perioada 30 octombrie – 05 noiembrie 2021, corectat.

Din cele menționate, instanțele de judecată au conchis că constatările reținute de Comisia Electorală Centrală în hotărârea nr. 169 din 20 noiembrie 2021 dovedesc cu certitudine împrejurările legate de cazarea la tabăra de odihnă „Dumbrava Albă” a simpatizanților, voluntarilor și membrilor Partidului Politic „Șor” în perioada campaniei electorale 30 octombrie – 05 noiembrie 2021.

Succesiv, instanțele inferioare au observat că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 169 din 20 noiembrie 2021 se bucură de autoritate a lucrului judecat, deoarece a constituit obiectul controlului judecătoresc de legalitate în partea pct. 2, 3 și 4 din partea dispozitivă a hotărârii, precum și a constatărilor din motivarea actului administrativ individual, iar prin hotărârea din 25 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a constatat legalitatea acesteia și prin încheierea din 29 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție a căpătat irevocabilitatea.

Așa, prin prisma art. 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, circumstanțele cazului legate de cazarea în perioada 30 octombrie – 05 noiembrie 2021 la baza de odihnă „Dumbrava Albă” a simpatizanților, voluntarilor și membrilor de partid se rețin ca fiind constatate, nefiind necesar a mai fi din nou dovedite.

Totodată, instanțele inferioare au remarcat că din contractul de prestări servicii încheiat între ÎI „Mutruc Vasile” (prestator) și Partidul Politic „Șor”, reprezentat de vicepreședintele partidului Marina Tauber (beneficiar), rezultă că în perioada 30 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021 partidul a beneficiat de servicii de cazare în mărimea maximă de 20 de locuri de dormit, care urmau a fi achitate în temeiul contractului nr. 3010/1F din 30 octombrie 2021, încheiat între ÎI „Mutruc Vasile” și Xxx.

Prin factura fiscală din 30 octombrie 2021 se dovedește că Xxx a achitat agentului economic ÎI „Mutruc Vasile” pentru serviciile de cazare suma de 30 000 de lei, iar Marina Tauber, candidat din partea Partidul Politic „Șor” pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021, a achitat agentului economic ÎI „Mutruc Vasile” serviciile comunale conform facturii fiscale din 19 noiembrie 2021.

Totodată, potrivit informației prezentate de Serviciul Fiscal de Stat la solicitarea Comisiei Electorale Centrale, ca urmare a controalelor fiscale efectuate la ÎI „Mutruc Vasile” și SRL „Credem-Eco” s-a stabilit că ÎI „Mutruc Vasile”, dispunând de hotelul „Dumbrava Albă”, amplasat pe adresa: mun. Bălți, str. Salcânilor, 1 „A”, în perioada 21 octombrie 2021 – 21 noiembrie 2021 a prestat servicii de închiriere a spațiului locativ.

De asemenea, în aceeași perioadă, SRL „Credem-Eco” a acordat servicii de catering la aproximativ 50-60 de persoane la baza de odihnă „Dumbrava Albă” amplasată pe adresa agentului economic ÎI „Mutruc Vasile”: mun. Bălți, str. Salcânilor, 1 „A”, indicând costul meniului complex ca fiind de circa 55-60 de lei.

Mai mult, conform datelor din Registrul mașinii de casă și control al SRL „Credem Eco”, în perioada 25 octombrie 2021 – 21 noiembrie 2021, încasările zilnice au constituit 196 932,49 de lei.

Potrivit meniului și cantității caserolelor comandate pentru micul dejun și cină, inclusiv livrare la tabăra de vară „Dumbrava Albă”, s-a încasat suma de 152 725 de lei.

Respectivul extras din registru a fost semnat de directorul și contabilul SRL „Credem Eco” – xxx și xxx.

La fel, reieșind din înregistrarea comenzilor de către SRL „Credem Eco”, la tabăra de vară a SRL „Dumbrava Albă”, în perioada de referință 30 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021, au fost efectuate următoarele livrări de marfă:

- la 31 octombrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei și 70 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 500 de lei;

- la 01 noiembrie 2021 – 60 de porții de mic dejun a câte 35 de lei fiecare, în sumă de 2 100 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 02 noiembrie 2021 – 60 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei și 60 de porții de cină a câte 42 de lei fiecare, în sumă de 2 520 de lei;

- la 03 noiembrie 2021 – 70 de porții de mic dejun a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 3 150 de lei și 70 de porții de cină a câte 48 de lei fiecare, în sumă de 3 360 de lei;

- la 04 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei și 65 de porții de cină a câte 52 de lei fiecare, în sumă de 3 380 de lei;

- la 05 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 2 925 de lei și 60 de porții de cină a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 2 700 de lei;

- la 06 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 2 925 de lei și 65 de porții de cină a câte 48 de lei fiecare, în sumă de 3 120 de lei;

- la 07 noiembrie 2021 – 60 de porții de mic dejun a câte 30 de lei fiecare, în sumă de 1 800 de lei și 30 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 1 500 de lei;

- la 08 noiembrie 2021 – 40 de porții de mic dejun a câte 42 de lei fiecare, în sumă de 1 680 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 09 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 48 de lei fiecare, în sumă de 3 120 de lei și 60 de porții de cină a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 2 700 de lei;

- la 10 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 45 de lei fiecare, în sumă de 2 925 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 11 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 48 de lei fiecare, în sumă de 3 120 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 12 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 13 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei;

- la 15 noiembrie 2021 – 50 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 2 500 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 16 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 17 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei și 60 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 000 de lei;

- la 18 noiembrie 2021 – 65 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 250 de lei;

- la 19 noiembrie 2021 – 17 de porții de cină a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 850 de lei;

- la 20 noiembrie 2021 – 70 de porții de mic dejun a câte 50 de lei fiecare, în sumă de 3 500 de lei.

Pornind de la sumele reflectate conform înregistrării comenzilor livrate la tabăra de odihnă menționată, prezentate de SRL „Credem Eco” pentru 20 de persoane, în perioada 31 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021 inclusiv, instanțele inferioare au constatat că suma de 34 260 de lei reprezintă cheltuieli de catering (de alimentație) nedeclarate, dar utilizate în campania electorală de către Partidul Politic „Șor” în perioada 30 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021.

Reieșind din circumstanțele cauzei raportate la suportul probator prezent la actele cauzei, instanțele inferioare au stabilit că în condițiile speței se confirmă incontestabil faptul folosirii de către Partidul Politic „Șor” a fondurilor financiare și materiale nedeclarate, suma cărora constituie 34 260 de lei, fapt ce se încadrează în temeiul specificat la art. 75 lit. a) din Codul electoral, și care duce ca consecință la anularea înregistrării concurentului electoral Marina Tauber, desemnat de Partidul Politic „Șor” la funcția de primar al municipiului Bălți.

În altă ordine de idei, cu trimitere la art. 41 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, instanțele inferioare au remarcat că plafonul general pe țară al mijloacelor financiare, ce pot fi transferate în contul „Fond electoral” al concurentului electoral, constituie 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv. Plafonul maxim pentru fiecare circumscripție electorală se determină de către Comisia Electorală Centrală prin înmulțirea coeficientului stabilit de către Comisie cu numărul de alegători din circumscripția respectivă, iar coeficientul se calculează prin împărțirea plafonului general al mijloacelor financiare pe țară la numărul total de alegători din țară.

Totodată, conform art. 1 alin.(1) din Legea bugetului de stat pentru anul 2021 nr. 258/2020, veniturile la bugetul de stat pentru anul 2021 au fost aprobate în sumă de 41 415 400 mii de lei. Plafonul general pe țară în mărime de 0,05% din veniturile prevăzute în legea bugetului de stat pentru anul respectiv constituie 20 707,70 mii de lei.

Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat plafonul general pe țară împărțit la numărul de alegători din țară care constituie 2 782 938 de alegători, coeficientul stabilit fiind de 7,44 de lei.

Prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 28 din 04 octombrie 2021 „cu privire la stabilirea plafonului general al mijloacelor financiare, ce pot fi transferate pe contul „Fond electoral” al concurentului electoral la alegerile locale noi din data de 21 noiembrie 2021”, s-a stabilit pentru circumscripția electorală municipală Bălți un cuantum în mărime de 759 289,20 de lei (7,44 de lei x 102055 de alegători).

Totodată, instanțele inferioare au observat că potrivit extrasului prezentat de instituția bancară la situația din 01 decembrie 2021, Partidul Politic „Șor” a suportat cheltuieli în mărime de 734 544 de lei, iar ținând cont de suma nedeclarată, dar utilizată în campania electorală în mărime de 34260 de lei, în speță, se constată depășirea de către Partidul Politic „Șor” a plafonului stabilit de Comisia Electorală Centrală cu 9 514,80 de lei.

Prin urmare, circumstanțele speței se încadrează în temeiul instituit la art. 75 alin. (5) lit. a) din Codul electoral, și respectiv duce în mod inevitabil la anularea înregistrării concurentului electoral Marina Tauber, candidat desemnat de Partidul Politic „Șor” la funcția de primar al municipiului Bălți.

În atare împrejurări, instanțele inferioare au considerat întemeiată solicitarea Comisiei Electorale Centrale privind obligarea anulării înregistrării concurentului electoral din partea Partidului Politic „Șor”, Marina Tauber, candidat pentru funcția de primar al municipiului Bălți la alegerile locale noi din 21 noiembrie 2021 și turul doi al acestora din 05 decembrie 2021. Or, concurentul electoral din partea Partidului Politic „Șor” a folosit fonduri financiare și materiale nedeclarate în sumă de 34 260 de lei și a depășit plafonul maxim stabilit al mijloacelor financiare cu 9 514,80 de lei.

Cu referire la dispozițiile art.75 alin.(5) lit.a) din Codul electoral, instanțele de judecată au reținut că legislația electorală nu oferă un drept discreționar, dar indică expres și imperativ faptele care constituie încălcări ale legislației electorale care atrag după sine sancțiunea anulării înregistrării concurentului electoral.

Respectiv, folosirea de către concurentul electoral a fondurilor financiare și materiale nedeclarate sau depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral constituie temei de anulare a înregistrării concurentului electoral.

De asemenea, cu trimitere la art. 16 și art. 29 din Codul administrativ, instanțele inferioare au remarcat că legea nu interzice ingerința în anumite drepturi și libertăți recunoscute de lege, doar că orice măsură întreprinsă de autoritățile publice trebuie să fie proporțională. Principiul proporționalității este un element intrinsec statului de drept și se referă la faptul că măsurile de constrângere față de cetățeni ar trebui folosite cu atenție și numai atunci când este cu adevărat indispensabil pentru realizarea interesului public, fapt ce derivă și din prevederile art.18 din Codul administrativ.

În același timp dispozițiile art. 29 din Codul administrativ denotă că aprecierea respectării principiului proporționalității constă din patru elemente. Astfel, o măsură oficială întreprinsă de autoritățile publice și instanța de judecată este proporțională dacă: urmărește un scop legitim, este potrivită, necesară rezonabilă.

În atare circumstanțe, instanțele de judecată ierarhic inferioare au stabilit că scopul măsurii stabilește standardul și punctul de referință pentru întrebarea dacă măsura este potrivită, necesară și proporțională pentru atingerea acestui scop. Așadar, dacă scopul în sine nu este legitim, măsura nu este deci proporțională.

În contextul enunțat, a fost considerat întemeiat și legal argumentul Comisiei Electorale Centrale precum că scopul urmărit este restabilirea egalității drepturilor concurenților electorali, balanța cărora a fost destabilizată prin acțiunile ilegale a concurentului electoral din partea Partidului Politic „Șor”, deoarece mijlocul dat de atingere a acestui scop este unul expres prevăzut la art. 75 din Codul electoral.

Mai mult, neaplicarea măsurii prevăzute de art. 75 alin. (5) din Codul electoral în prezența faptelor constatate de organul electoral și instanța de judecată denotă caracterul iluzoriu al drepturilor celorlalți concurenți și sancțiunii prevăzute de norma respectivă. Scopul sancțiunii prevăzute la art. 75 alin. (5) lit. a) din Codul electoral este de a descuraja obținerea mandatului de primar cu încălcarea legislației electorale, desfășurarea unei campanii electorale netransparente în special prin folosirea de fonduri financiare nedeclareate. Lipsa de reacție la faptele constatate de organul electoral și limitarea doar la faptul constatării acestora constituie în sine o cauză generatoare a încălcărilor legislației electorale și un factor descurajator pentru concurenții electorali care sunt implicați și acționează legal în cursa electorală pentru a fi aleși în funcția de primar al municipiului Bălți.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au conchis că, în speță, scopul măsurii este unul legitim, iar măsura de anulare a înregistrării concurentului electoral în esență este autorizată de legislația în vigoare, care la art. 75 alin. (2) lit. e) din Codul electoral prevede expres sancțiunea anulării înregistrării concurentului electoral pentru încălcarea legislației electorale, în special folosirea de către concurentul electoral a fondurilor financiare și materiale nedeclareate precum și depășirea cheltuielilor peste plafonul mijloacelor din fondul electoral.

Pentru încălcările prevăzute la art. 75 alin. (5) lit. a) din Codul electoral și comise de concurentul electoral este prevăzută o singură sancțiune: anularea înregistrării.

În ceea ce ține de rezonabilitatea măsurii, instanțele de judecată au reținut prevederile art. 29 alin. (3) din Codul administrativ, potrivit cărora măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acest element este punctul focal al oricărui test de proporționalitate, motiv pentru care ar trebui să fie acordat o atenție deosebită. Chiar dacă există multe discuții aici, testul de adecvare ar trebui să fie structurat în mod clar și factual, astfel încât să nu se piardă în argument.

Caracterul continuu și masiv al acțiunilor ilicite ale concurentului electoral din partea Partidul Politic „Șor”, Marina Tauber, în detrimentul intereselor altor subiecți implicați în procesele electorale, se demonstrează prin faptul că anterior acesta a fost sancționat cu avertisment, dar a continuat încălcarea prevederilor legislației electorale prin acțiuni similare, limitează în mod serios substanța conceptului de stat democratic. Alegerile legale și transparente din partea concurenților electorali și a altor actori implicați în procesul electoral constituie criteriul intrinsec al unei democrații veritabile.

În același timp, contrar art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, instanțele de judecată au remarcat că anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

S-a accentuat că domeniul alegerilor este unul specific, iar Codul electoral conține reglementări speciale derogatorii de la caracterul uniform al procedurii administrative și procedurii de contencios administrativ, fapt care și impune o aplicare sistemică a Codului administrativ și a celui electoral.

În această ordine de idei, instanțele de judecată au concluzionat că acțiunea în obligare depusă de către Comisia Electorală Centrală este întemeiată și legală cu respectarea principiului proporționalității.

Deși normele Codul administrativ guvernează prezenta speță, fiind o acțiune în contencios administrativ, totuși obiectul acțiunii este reglementat de Codul electoral, care în calitate de lege specială urmează a fi aplicat cu prioritate, aici fiind reținute prevederile art. 75 alin. (6) din Codul electoral, potrivit căruia în cazurile prevăzute la alin. (5), Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție adresează o cerere de anulare a înregistrării concurentului electoral, prin adoptarea unei hotărâri în acest sens, Curții de Apel Chișinău, în cazul alegerilor parlamentare și prezidențiale, sau instanței de judecată în a cărei rază teritorială se află consiliul electoral respectiv, în cazul alegerilor locale generale sau al alegerilor locale noi.

Instanța de apel a punctat că legislatorul a prevăzut expres procedura de adresare cu cererea de anulare a înregistrării concurentului electoral direct în instanța de judecată, respectiv în prezenta speță nu urma a fi respectată calea prealabilă prevăzută de art. 208 alin.(1) din Codul administrativ.

Cât privește argumentul reprezentanților Marinei Tauber, avocaților Aureliu Colenco și Denis Calaida, privind inadmisibilitatea acțiunii pe motiv că a fost depusă cu încălcarea competenței și de o persoană neîmputernicită, instanța de apel a reiterat dispozițiile art. 75 alin. (6) din Codul electoral, menționând că legislatorul la stabilirea subiecților ce au dreptul de a înainta cererea de anulare a înregistrării concurentului electoral operează cu sintagma „Comisia Electorală Centrală sau consiliul electoral de circumscripție”.

Astfel, instanța de apel a constatat că reprezentații Marinei Tauber, avocații Aureliu Colenco și Denis Calaida, au făcut o interpretare prea restrictivă prevederii legale sus citate ceea ce este inadmisibil, or, cuvântul „sau” presupune că ambele entități au drepturi egale de a înainta o acțiune similară prezentei cauze.

La 05 decembrie 2021, concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, au depus recurs împotriva deciziei din 05 decembrie 2021, iar ulterior au prezentat motivarea acestuia care pe parcurs a fost completată cu argumente suplimentare.

În motivarea recursului au indicat că soluția instanței de apel este neîntemeiată și ilegală în partea respingerii apelului Partidului Politic „Șor” și a concurentului electoral Marina Tauber, aceasta fiind adoptată în rezultatul omisiunii de a examina cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv, dar și rezultatul aplicării eronate a legii.

Recurenții au invocat lipsa de motivare a deciziei, considerând că instanța de apel nu a dat apreciere corectă circumstanțelor speței, nu a răspuns la toate argumentele invocate de participanții la proces și a apreciat arbitrar probele, iar drept consecință decizia fiind motivată insuficient.

În opinia recurenților, pentru constatarea corectă a specificului obiectului acțiunii și temeiului acesteia, instanța de apel trebuia să determine raportul material-litigios și să stabilească obiectul probațiunii pe cauza dedusă judecării. Respectiv, instanța de apel trebuia să ofere o apreciere corespunzătoare răspunsului SRL „Credem-Eco” din 30 noiembrie 2021, potrivit căruia în perioada 25 octombrie 2021 – 21 noiembrie 2021 aceasta a livrat produse

alimentare (mic dejun și cină) pentru un grup de persoane, care se aflau la tabăra de vară SRL „Dumbrava Albă-Camping”.

Așa instanța de apel a omis să aprecieze faptul că între aceste două companii, SRL „Credem-Eco” și SRL „Dumbrava Albă-Camping”, nu este semnat niciun contract, iar serviciile de livrare a produselor alimentare au fost prestate la această destinație unei persoane fizice pe nume xxx, care efectua și prelua comenzile.

Recurenții au decelat că pentru o examinare multiaspectuală a cauzei, instanța de apel trebuia să o audieze în calitate de martor pe xxx, care efectua și prelua comenzile, întrucât SRL „Credem-Eco” a declarat pe proprie răspundere că nu a avut nicio relație contractuală cu concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și nici nu a acționat în interesul acestuia, ci a livrat produse alimentare unui grup de persoane.

Recurenții au considerat că instanța de apel neîntemeiat a respins, prin prisma art. 121 din Codul de procedură civilă, demersul privind audierea martorilor xxx. Or, cadrul legal pertinent nu exceptează probarea prin depozițiile martorilor a faptului utilizării sau neutilizării fondurilor nedeclarate în campania electorală.

În opinia recurenților, faptul că prin contractul prestării servicii încheiat între ÎI „Mutruc Vasile” (prestator) și Partidul politic „Șor”, reprezentat de vicepreședintele partidului Marina Tauber (beneficiar), partidul a beneficiat în perioada 30 octombrie 2021 – 20 noiembrie 2021 de servicii de cazare în mărimea maximă de 20 de locuri de dormit la baza de odihnă „Dumbrava Albă” nu presupune în mod incontestabil că comenzile livrate de SRL „Credem-Eco” la această tabără de odihnă erau destinate pentru campania electorală, anume pentru simpatizanții, voluntarii și membrii partidului. Or, comenzile nu au fost făcute de către concurentul electoral, ci de către o persoană fizică. Astfel, instanța de apel trebuia să audieze ca martor persoana care a efectuat și preluat comenzile, pentru a putea stabili incontestabil veridicitatea sau neveridicitatea utilizării alimentelor procurate de ea pentru campania electorală.

Mai mult ca atât, legislația în vigoare nu prevede obligația concurentului electoral de a declara valoarea alimentelor consumate de către el înșăși și/sau simpatizanții săi. Or, nici Codul electoral, nici Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale ale concurenților electorali, aprobat prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 2704 din 17 septembrie 2019, modificat prin hotărârile nr. 2733 din 24 septembrie 2019 și nr. 4428 din 25 octombrie 2020 nu obligă concurentul electoral de a indica în Raportul privind finanțarea campaniei electorale produsele alimentare consumate de simpatizanți, voluntari și membrii partidului politic care este concurent electoral.

Succesiv, recurenții au semnalat și unele încălcări procedurale admise de către instanța de apel, și anume că nu a fost atras în proces în calitate de terț concurentul electoral Boris Marcoci și că a fost respinsă cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Respingând cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, pe motivul neîntrunirii condițiilor necesare Curtea de Apel Bălți nu a indicat concret care anume condiții nu sunt întrunite. Respectiv, instanța de apel a acționat cu un formalism excesiv, omițând să examineze cererile recurentului în mod echitabil.

Deopotrivă, recurenții au invocat că în cadrul examinării cauzei în prima instanță și în apel au participat ca reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale – Ruslan Nastas și Diana Hamâc, în baza procurilor nr. CEC-8/368 din 03 decembrie 2021 și nr. CEC-8/369 din 03 decembrie 2021, ambele semnate de Președintele Comisiei Electorale Centrale – Angelica Caraman.

Însă, potrivit acestor procuri, Ruslan Nastas și Diana Hamâc au fost împuterniciți să reprezinte interesele Comisiei Electorale Centrale la examinarea cauzei civile nr. 2-211779660-09-3-02122012, fiind limitate doar la reprezentarea autorității electorale în prima instanță, inclusiv cu dreptul de a depune cereri și demersuri, precum și de a ataca hotărârea judecătorească.

Așa, recurenții au considerat că Ruslan Nastas și Diana Hamâc nu au avut împuterniciri de a reprezenta Comisia Electorală Centrală în examinarea cauzei civile în ordine de apel, cauza nr. 2-21177960-03-3a-04122021 (dosar nr.3a-226/2021), dar au participat la examinarea apelului. Prin urmare, instanța de apel nu a verificat în mod corespunzător dacă prețișii reprezentanți ai Comisiei Electorale Centrale au împuternicirile corespunzătoare și i-a acceptat în proces, fapt care este incompatibil cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CEDO.

Recurenții concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, au solicitat casarea integrală a deciziei din 05 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți și a hotărârii din 04 decembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central, cu adoptarea unei decizii noi, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată acțiunea Comisiei Electorale Centrale.

La 05 decembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a notificat intimaților și terților copiile recursului depus de concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, împotriva deciziei din 05 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți, explicându-le dreptul de a depune referințe.

Prin referința din 05 decembrie 2021, Comisia Electorală Centrală a solicitat respingerea recursului depus de concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, ca fiind neîntemeiat, menținerea deciziei din 05 decembrie 2021 a Curții de Apel Bălți și a hotărârii din 04 decembrie 2021 a Judecătoriei Bălți, sediul central.

Totodată, ceilalți intimați și terți nu au făcut uz de dreptul lor procedural și până la examinarea admisibilității recursului nu au depus referințe, prin care să-și expună poziția procesuală pe marginea criticilor formulate în recurs.

Conform art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Completul consideră că recurenții s-au conformat prevederilor legale stipulate la art. 74 alin. (6) din Codul electoral privind modul și termenul de depunere a recursurilor, deoarece decizia Curții de Apel Bălți a fost adoptată și pronunțată la 05 decembrie 2021, iar recursurile au fost depuse în aceeași zi.

Examinând temeiurile invocate în recurs în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil, din următoarele motive.

Prin prisma art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. În acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate, ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudential, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, instanța de recurs reține că Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Instanța de recurs notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă a statuat că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor

respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Completul specializat în examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de recurs depusă de concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, este inadmisibilă.

Conform art. 74 și art. 75 din Codul electoral și în conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul depus de concurentul electoral Partidul Politic „Șor” și candidatul acestuia la funcția de primar al municipiului Bălți, Marina Tauber, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Victor Burduh